

El concurs per a la rehabilitació del Reichstag alemany aixeca queixes

La polèmica d'una remodelació

La comissió de projectes per a la reforma de l'edifici del Reichstag, a Berlín, es va pronunciar, el mes passat, a favor de la proposta de l'arquitecte Norman Foster, no sense una aurèola de problemes i interessos.

El passat mes de febrer, divendres dia 19, es van fer públiques les decisions del Bundestag sobre el concurs convocat per remodelar l'edifici del Reichstag que albergarà de nou el Parlament alemany, i al qual es van presentar 90 propostes. Van sortir-ne escollides tres. Els projectes finalistes van ser el de l'holandès Piet de Bruyjn, el del valencià Santiago Calatrava i el del britànic Norman Foster. D'aquests tres *ex-aequo*, finalment el passat mes de juny, va ser triat per àmplia majoria, i després d'una demanda de remodelació dels projectes preliminars a fi de reduir-ne els costos, el projecte de l'enginyer i màxim exponent del *hi-tech*, Norman Foster. En una carta que el mateix Calatrava va adreçar a Irmgard Schwätzer, ministra d'Ordenació Territorial, Obres Públiques i Urbanisme, expressava la seua sorpresa en conèixer la decisió de la Comissió; decisió precipitada, ja que s'havia fet pública abans que els especialistes donaren el seu veredict. D'altra banda, afegia que la premsa berlinesa havia avançat la notícia, dissabte, que Foster tenia moltes possibilitats de guanyar, mentre que la comissió havia de pronunciar-se dilluns.

L'holandès va declarar anteriorment, en presentar i explicar el seu projecte preliminar, que integrar la Sala de Plens en l'edifici antic representava destruir diversos elements originals; per la qual cosa, havia preferit col·locar-la en un annex en forma de plat.

Norman Foster, per la seua banda, proposava conservar l'edifici tal com estava i cobrir-lo amb una enorme cúpula transparent sustentada per 25 columnes. La sala circular de plens estaria situada sota aquest sostre rodejat d'una zona d'arcades destinada a esdevenir un punt d'encontre tant de polítics com de ciutadans.

En canvi, el projecte de Santiago Calatrava, que restava fidel a la línia històri-

ca i original de l'edifici, va ser desestimat, segons va al·legar la Comissió de projectes i enfront de la incomprensió de l'arquitecte valencià, per l'elevat cost que representava –600 milions de marcs més que el de Foster– i perquè deixava disponibles 4.000 metres quadrats menys de superfície que el projecte de l'arquitecte britànic.

FIDELITAT HISTÒRICA I ALTRES NECESSITATS

Per contra, dels tres treballs, el que més ha considerat la relació històrica que manté l'edifici amb el conjunt urbà berlinès ha estat el de Calatrava. Una relació que es desprèn també de la importància, tant a nivell polític com social, que té el Reichstag. Paral·lelament, l'arquitecte i enginyer valencià pretén recuperar la significació arquitectònica i històrica que té l'antiga seu parlamentària, tot desenvolupant les estructures existents a fi d'aconseguir un edifici actual, modern i representatiu del Berlín dels nostres dies.

En el seu esforç constant d'harmonització de l'obra amb el medi, de la identificació dels seus usuaris amb aquesta, Calatrava ha optat per incorporar elements de nova construcció tot conservant sempre l'estructura original amb la seua aparença primera. I és que la construcció moderna no ha de negar l'estructura original; ni esborrar-la ni dominar-la. La inserció de nous elements ha de ser prou intel·ligent i "hàbil" perquè aquest procés d'unió es produeix sense violentar-ne la convivència; perquè els elements originals i els moderns s'acaben soldant en una relació simbiòtica. Per això mateix, Santiago Calatrava ha preferit respectar les pautes de composició de l'obra guillemiana, el classicisme que se'n desprèn, tot transmetent-lo en les parts noves de l'edifici. Per tant, la simetria, la tripartició particular de la façana, la proporció que manté l'obra amb

El Reichstag tornarà a allotjar la seu del Parlament

l'entorn, és a dir, respecte a la Porta de Brandenburg i el Präsidentpalais, etc., tot això traspasa l'arquitectura calatraviana.

Una de les fixacions de l'arquitecte i enginyer valencià és la de transmetre transparència, fomentar i incentivar la comunicació, el contacte entre els visitants i el contingut de l'edifici, o l'edifici mateix. Ja ho va demostrar anteriorment amb el projecte de la Ciutat de la Ciència i la Torre de Telecomunicacions que va dissenyar per a la ciutat de València: en aquest ambiciós treball, es combinen sectors d'oci amb àrees restringidament científiques. La Torre reuneix la més avançada tecnologia de la Telecomunicació i alterna amb espais d'esbarjo com ara terrasses, restau-

rants o hotels. Aquesta relació constant del passejant o del turista amb el medi científic fa trontollar aquelles barreres prohibides al llarg de la història, fent-hi descobrir les claus del misteri críptic que és la ciència. I aquesta transparència entesa com una "higiene" de vida, com una actitud positiva i enriquidora de l'ésser anònim; aquesta familiarització amb la ciència, o el diàleg amb la política, com és l'exemple del Reichstag, són fets que es retroben al llarg de l'obra de Calatrava.

En presentar-se les bases del concurs, la comissió de projectes suggeria, entre altres requisits, que la sala de plens ocu-

reunió. La sala de plens, juntament amb tota la planta que l'alberga, compta amb un espai útil de 1.000 metres quadrats, i queda unida a l'espai públic a través del peristil i els patis interiors. Per a ocasions especials, s'ha destinat un gran portal que hi dona accés directe des del peristil.

La planta dels visitants i dels diplomàtics, que ocupa tot el segon pis, queda dividida en dues parts, la dels diplomàtics i la dels visitants, els quals hi tenen accés mitjançant dues escalinates, o bé, les escales laterals o ascensors instal·lats per a tal efecte. Des de les galeries d'a-

Com per atzar

Norman Foster i Santiago Calatrava representen l'epicentre i a la vegada els pols de l'arquitectura mundial d'aquesta fi de segle. L'un, mecanicista i defensor aferrissat del *hi-tech*; fred i geomètric; d'acer, com les seues estructures. L'altre, epidèrmic, al·legòric o simbolista, tant se val; amb la fluïdesa de les ondulacions del formigó. ¿Què tenen a veure aquests dos titans? Probablement, alguna cosa. Potser en l'un aflora, de ve-

gades, l'expressivitat d'un gest que traeix l'ànima d'una essència no tan mecànica. Potser en l'altre, les tensions metàl·liques pròpies dels nostres dies. Tots dos, i això és indiscutible, conformen l'univers poètic de la construcció. I també, tots dos es retroben, per atzar, en els grans concursos d'arquitectura que articulen les estructures de la nostra era. Tots dos però deixen les seues empremtes en les mateixes ciutats. Ja van coincidir, ara fa uns anys, en el concurs per a la construcció de la Torre de Telecomunicacions de Collserola, a la ciutat de Barcelona, en què el jurat va acabar optant per la proposta del britànic. Poc després, Telefónica encomanava a l'arquitecte valencià la construcció d'una altra torre de telecomunicacions, sobre el turó oposat, el de Montjuïc, i que es convertiria, posteriorment, en el símbol de l'any olímpic. Cara a cara, les dues torres —una, pura creació de l'enginyeria, i l'altra,

recoberta d'atributs esculturals— immortalitzen, en una relació èpica, les directrius estètiques que imperen en l'art de construir. Avui, a Berlín, Foster ha tornat a arrabassar els trumfos a Calatrava. Tanmateix, aquest segon ja havia deixat en la ciutat alemanya, anys abans de l'organització de l'esmentat concurs, testimoni de la seua obra amb la construcció d'un pont sobre el riu Spree. Demà, València esdevindrà escenari de titans. A l'un —Foster— se li ha concedit la creació del futur Palau de Congressos; l'altre —Calatrava— erigirà un dels complexos científico-lúdics més extensos fins ara. I ben segur que es retrobarà aquest binomi, sempre per atzar, en alguna ciutat més de la terra.

E. T.

alemany reunificat.

PRATS I CAMPS

para un lloc privilegiat, per sobre de la planta baixa, i que s'incrementaren els punts de trobada, tant de visitants com de polítics.

REICHSTAG: UNA ESTRUCTURA SOCIAL

En aquest sentit, el treball de Calatrava situa la sala de plens al centre de l'edifici, en el primer pis, en una posició privilegiada i distanciada de la resta de les plantes parlamentàries —planta parlamentària i presidencial—, les quals, situades immediatament sota la cúpula, estan proveïdes de vestíbuls, despatxos, sales de sessions i altres espais de treball i

quest segon pis, els espectadors tenen vistes als patis interiors, com també al Präsidentpalais.

Dir que el Reichstag és una estructura social no seria caure en l'error des del moment que Calatrava el recrea i el transforma en un espai obert, en un espai comunicatiu; un punt de trobada que al capdavant conserva reminiscències de fòrum clàssic. Perquè l'arquitectura és alguna cosa més que el cúmul de fórmules de la física que actuen en l'obra construïda. "L'art de construir —defensa l'arquitecte valencià—, pot tenir part d'enginyeria, però és un art que enriqueix i que s'aproxima, sense confondre's, a la bellesa de fer poesia."

Eliseu T. Climent